

آوای فُلک ۱

قاره آمریکا

تألیف و گردآوری: شهاب جعفری

به کوشش:

واحد آونیس و پژوهش موسیقی انتشارات چنگ

Folk Song 1

America Continent

By: Shahab Jafari

By the efforts of:
Chang Pub. Music Training & Research Dept.



انتشارات چنگ

www.ChangPublications.com

Chang Publications Music Training & Research Department

پیشگفتار

سفر ایرانی به سرزمین های ناشناخته ی ویلن

• این که "ویلن، امروز، سازی است متعلق به تمام فرهنگ های موسیقایی جهان"، سخنی است. بدیهی است که نه جای انکار دارد و نه نیازی به اثبات. این معجزه ذهن ایتالیای باستان که برخی افراد اختراع آن را به لئوناردو داوینچی نیز نسبت می دهند، اکنون زبان گویای تمام فرهنگ های موسیقایی در سراسر دنیاست. مگر فرهنگ هایی که از فرط بدویت یا بومیت، نیازی به صدای کشیده و ممتد سازهای زهی-آرشه ای نداشته باشند. ورود ویلن به ایران، در اواسط دوره ی قاجار، ورودی نرم و مؤثر بود و در سال های نوسازی و اندیشه تجدد، به شکلی بسیار درخشان و نیرومند، بخش اعظم فرهنگ موسیقی شهری و بنیان ارکسترهای کوچک و بزرگ را شکل داد. تا حدود پنجاه سال، در این فرهنگ تازه مدنیت یافت و در عین حال بی ادعا، موسیقیدان بودن، مساوی بود با ویلن نواختن، با ویلن آهنگ ساختن و در ارکستری- به عنوان هم نواز و چه تک نواز، حضور داشتن. موسیقی ایرانی و ویلن ایرانی، در پیشرفتی متقابل به جلوی روند، تا اینکه بنیادگرایی ای بی اندیشه و بیمار، ناگهان این ساز را "تحریم" (۱۹) کرد و بیش از ده سال در دهان خود نگه داشت. تمام امکانات اجرا و آفرینش را در سطح اجتماع، از آن گرفت و خسارت این تهاجم درون رهبری موسیقی و استعداد های موسیقی پرداختند. هنوز هم ماجرای "ویلن ایرانی" مثل "پیانوی ایرانی" واکاری و شناسایی درست نشده است و تازه هنوز هم مناقشه های عصر غلامحسین مین باشیان، بین نوازندگان موسوم به "ایرانی نواز" و "فرنگی نواز" در جریان است. اولی، دومی را برچسب بی هویتی زدن می زند و دومی، اولی را عقب مانده می شمارد. هنوز هم شنوایی امروز موسیقی در ایران، ویلن را یا با عنوان "کلاسیک" می شناسد و یا "ایرانی"، که هر دو عنوان، کلی گویانه و غیر دقیق هستند و در برپیش پاشنه ای می چرخد. تا شاید روزی روزگاری مجالی برای اندیشه و آرامش و بازسازی مفاهیم و اصطلاحات حوزه ی موسیقی شناسی امروز فراهم شود و امکانی پدید بیاید که معرف ها و شناسه های هر نوع (از موسیقایی، در نزدیک ترین حد و حدود برگستره های معنایی و کاربردی هر کدام از آنها، تعریف شوند و جای افتادگی لازم را در ذهن و زبان اهل موسیقی پیدا کنند.

• متفاوت با آن چه که تاکنون در ایران گذشته است، ویلن در دنیای موسیقی جهان امروز، زبان های اجرایی گوناگون، سبک های اجرایی رنگارنگ و حتی صدادهی های متفاوت با یکدیگر دارد. این بخش از رنگارنگی های ویلن و قابلیت های شگفت انگیزش، که هنوز هیچ ساز دیگری اعم از آکوستیک یا الکترونیک- با آن برابری نمی کند. در ایران شناخته شده نیست. در غرب قرن بیستم، شاید برای اولین بار، استاد بزرگ، یهودی منوهین (۱۹۹۸-۱۹۱۵ م) بود که تابوهای زمانه را شکست، مرز بین تقدس نوازنده کلاسیک و عامه گرایی نوازندگان فلک و جیپسی و ... را از بین برد و به عنوان هنرمندی که از هفت سالگی مشکل ترین قطعات کلاسیک اروپایی را نواخته بود. با شادمانی و فروتنی در کنار نوازندگان بزرگ ویلن از فرهنگ های مختلف، نشست و نواخت و ضبط کرد. در ایران، شاید تنها مجتبی میرزاده (۱۳۸۴-۱۳۲۵ ش). نابغه نوازندگی و تنظیم ارکسترال در موسیقی سال های ۱۳۷۰-

۱۳۵۰ بود که چنین مشربی را داشت و در اجرا نیز توانا بود. با این حال، به نظر می‌آید که شرایط این وسعت مشرب، در دهه ۱۳۹۰ شمسی، فراهم تر از هر زمان دیگری است و وقت آن رسیده که هنرجویان این ساز، بعد از گذراندن دوره‌ی مقدماتی کلاسیک، اگر میل داشته باشند، با این بخش از جهان رنگارنگ ویلن آشنا شوند.

• تا جایی که من می‌دانم، پیشگام این کار در ایران، آقای شهاب جعفری، موسیقیدان جوان برآمده از کرمان است. شهاب، ویلن نواخته و استاد دیده و درس خوانده است. ذوق نوازندگی و نیروی پژوهش‌گری را با هم دارد. صاحب تألیف است و هنوز سی سال هم ندارد، که در دیار خود این همه کار کرده و تأثیر گذاشته است. نت نویسی‌های او از زیر قلم ویرایش آقای سیاوش حمیدی (فارغ‌التحصیل آهنگ‌سازی از دانشگاه هنر تهران) گذشته و خود ایشان، غیر از نظارت بر نگارش نت‌ها و آرتیکولاسیون صحیح آن‌ها، به صلاح دید خود، آکردهایی را بالای نت‌ها اضافه کرده‌اند که برای نوازندگان سازهای دیگر قابل نواختن و قابل استفاده باشد. نمودارهای اجرایی را نیز از ضبط‌های اصیل (آرژینال) نوازندگان هر دیار گردآوری کرده‌اند. چرا که شناسه‌های موسیقایی در سطوح بالا از جمله تاج (نحوه لمس)، سُرّیته (صدادهی و صداگری) نوانس (نواخت)ها، کاراکترهای فرهنگی هر منطقه در نحوه بیان و را تنها باید از راه شنوایی دقیق شنید. صدایی، ادراک موسیقایی و تربیت شنوایی در لاله گوش تا پرده‌ی صماخ صورت نمی‌گیرد! شنوایی پرده‌ی و آگاهانه همراه با درونمایه‌ای از ذوق و احساس است که نوت موسیقی را دو چندان می‌کند و سطح ادراک زیبایی‌شناسی را بالا می‌برد.

دیرعلیرضا میر علی نقی

پژوهش‌گر و ناشر موسیقی شهری

(معاصر) ایران. در نامه نگار و منتقد.

تهران ۹۷/ ۲/۱

فهرست

فصل اول - آرژانتین

El Marne	۲۹
Por Una Cabeza	۳۰
El Choclo	۳۲
Comme Il Faut	۳۴
Hasta El Dia Del Regreso	۳۹
Reftintin	۴۰
El Petirrojo	۴۰
Milonga Rulito	۴۳
El Portenito	۴۳
Suerte Negra	۴۶
Milonga pampeana	۴۶
Mas o Menos	۴۷
La Belgique	۵۰
El Rio Dulce	۵۳
La Chacarera de Nuestros Adios	۵۶
Chamame Del Jacaranda	۵۸
La Pollona	۶۰
Naipi y Taroba	۶۱
Viva Jujuy	۶۲
El Escondido	۶۴
La Remesura	۶۶
Gato Correntino	۶۸
La Arunguita	۶۹

فصل دوم - کانادا

Sam's Jig	۷۳
The Captain and his Whiskers	۷۳
West Mabou Reel	۷۴
The Miramichi Fire	۷۵
La Marmotteuse	۷۶
The Mouth of the River Tobique	۷۷
Lou Sullivan's Breakdown	۷۸
The Varsouvianna	۷۸
Blackberry Quadrille/Reel	۷۹
The Flowers of Edinburgh	۷۹
Reel de Ste-Anne	۸۰
Money Musk	۸۰
Reel du Pendu	۸۱
Clarinet Polka	۸۲
Le Brandy	۸۴
La Grande Gigue Simple	۸۵
La Bastringue	۸۶
Reel de Rimouski	۸۷
Les Joyeux Quebecoise	۸۸
Reel Beatrice	۸۹
La Belle Catherine	۹۰
Reel de Pointe-au-Pic	۹۱
Archie Linklater's Handkerchief Dance	۹۲
Charlie Peter Charlie's Rabbit Dance	۹۲
Old Crow Duck Dance	۹۳
Crooked Stove Pipe	۹۳
Dowbush Kozak	۹۴

Mazurka	۹۵
Cabri Waltz	۹۶
Kitty O'Neil	۹۷
Qu' Appelle Valley Breakdown	۹۸

فصل سوم - آمریکای لاتین

Quizas, quizas, quizas	۱۰۵
Tico-tico no fuba	۱۰۶
Takirari	۱۰۸
La enganadora	۱۰۹
El condor pasa	۱۱۰
La cucaracha	۱۱۱
Estes indiferente	۱۱۲
La bamba	۱۱۳
Apanhei-te, cavaquinho	۱۱۴
Flor de Yumuri	۱۱۶

فصل چهارم - آمریکا

Flop-Eared MuleTrad	۱۲۶
Arkansas Traveler	۱۲۷
Angeline the Baker	۱۲۷
Eighth of January	۱۲۸
Yellow Barber	۱۲۸
Pig Ankle Rag	۱۲۹
McMichen's Reel	۱۳۰
Martha Campbell	۱۳۱
Josh and I	۱۳۱
West Fork Gals	۱۳۲
Lowery's Quadrille	۱۳۲
Peeler Creek Waltz	۱۳۳
Jaybird	۱۳۳
Sadie at the Back Door	۱۳۴
Cumberland Gap	۱۳۴
Cotton Eyed Joe	۱۳۵
Cuffey	۱۳۵
Ladies on the Steamboat	۱۳۶
Elk River Blues	۱۳۶
Possum on a Rain	۱۳۷
Katy Hill	۱۳۸
Seneca Square Dance	۱۳۸
Ora Lee	۱۳۹